

Oponentský posudek na bakalářskou práci p. Martina Jecha „Vlastenecká výchova v čínských učebnicích dějepisu pro střední školy“

Pan Martin Jech se ve své bakalářské práci věnuje významné a dosud ne zcela prozkoumané otázce: jakých prostředků je v moderních čínských učebnicích dějepisu používáno k výchově žáků k vlastenectví. Jako základní pramen pro své zkoumání přitom využívá učebnici moderních čínských dějin pro střední školy vytvořenou autorským týmem pod vedením významného čínského historika Qi Shironga.

Stanovený cíl se bohužel v práci podařilo naplnit pouze částečně. Problémem je už nejasné vytyčení výchozích otázek a vymezení sledované problematiky. V úvodní kapitole se výčet prostředků, které jsou ve zkoumané učebnici v souvislosti s vlasteneckou výchovou používány a budou dále v analytické části práce sledovány, sice objevuje, nicméně pouze jaksi mimochodem, přičemž tyto prostředky by si nepochybně zasloužily větší prostor a pozornost. Zároveň bychom očekávali, že o strategiích, kterých je při výuce dějepisu užíváno k dosažení určitých cílů, bude v obecnější rovině podrobněji a konzistentněji pojednáno na základě sekundární odborné literatury, což se však neděje. Přitom tituly věnované této problematice jsou v bibliografii uvedeny: jde konkrétně o práce Daniela Sneidera, případně Josefa Märca či Wang Zhenga. Především prvních dvou uvedených však v práci není podstatněji využito a odkazy na ně se omezují pouze na jednu zmínku. Nelze se pak ubránit dojmu, že samotná analýza zkoumaného textu, která tvoří hlavní část práce, je často spíše intuitivní a povrchní a stojí do určité míry na mnoho neříkajících konstatováních typu „Tyto otázky očividnou formou budují pocit národní hrdosti a podsouvají studentům dojem neomylnosti komunistického vedení“ (s. 8) nebo „Výklad tendenčně popisuje dlouhodobé chyby dynastie Qing“ (s. 16). Tato intuitivnost, nevyjasněnost východisek a v této souvislosti i terminologie se pak projevuje i v nesprávném pojmenování některých ze zkoumaných prostředků: např. otázku „Za jakých okolností se zrodila Komunistická strana Číny“ lze těžko označit za otázku rétorickou (s. 45), přičemž takovýchto případů najdeme v práci více. Při rozboru toho, jak učebnice účelově zkresluje historickou realitu, není často zřejmé, odkud pochází informace, které jsou považovány za objektivní a s nimiž je výklad učebnice konfrontován, což přispívá k nejasnosti formulací typu „Zásadní odlišnosti ve výkladu přicházejí po roce 1949“ (s. 25); pouze někdy se objeví odkazy na přehledné práce o čínských dějinách většinou z pera J. Fairbanka či V. Liščáka.

Kromě sledovaných prostředků nejsou zcela jasně vytčena témata, která budou při analýze textu sledována. Mezi nimi se profilují hlavně dvě: 1) ponížení Číny ze strany

západních mocností a Japonska a následně budování silného, emancipovaného, jednotného a celistvého státu, 2) zdůrazňování významu Komunistické strany Číny. Není zcela podchyceno, jakým způsobem jsou tato dvě témata propojena, byť se to nabízí; ostatně bylo by zajímavé sledovat jejich vzájemný poměr a vztah, a to i s ohledem na oficiálně deklarovaný posun zaměření výuky dějepisu od důrazu na třídní boj (a tedy např. střet KSČíny a Kuomindangu) k budování národní hrdosti, který je zmíněn v úvodních částech práce. Tento případ ukazuje i na další problém práce, jímž je nedostatečná provázanost jejích jednotlivých částí.

Tím nechci říci, že by se v práci neobjevovaly správné postřehy a tvrzení – např. ohledně toho, jak učebnice zdůrazňuje hrdinství jednotlivců či lidu v kontrastu s kritikou neschopnosti qingské vlády při líčení bojů se západními mocnostmi v 19. stol., či ohledně využití emotivně působících rétorických prostředků – nicméně v textu práce se spíše ztrácejí a stálo by za to o nich v závěrečných pasážích pojednat obšírněji a systematictěji.

Ne úplně šťastné je někdy rovněž členění práce: např. většina Úvodu by se spíše hodila jako první kapitola hlavní části práce zasazující analýzu vlastního textu učebnice do širšího kontextu a v Úvodu bychom spíše očekávali obecnější vytčení sledované problematiky. I ve vlastní analytické části by např. možná bylo případnější přesunout pasáže věnované zkušebním otázkám až za analýzu vlastního textu učebnice.

Jazyková úroveň práce je bohužel nízká. Prakticky na každé stránce se setkáváme nejen s nejasnými formulacemi, ale i se závažnými stylistickými prohřešky, vyšinutími z vazby, překlepy a gramatickými chybami. Je to nakonec především tato nedostatečná jazyková úroveň neodpovídající bakalářské práci, která mě vede k tomu, že **práci nedoporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 10. 6. 2022

Doc. Mgr. Jakub Maršálek Ph.D.